

Uppdragsbeskrivning för ungas inflytande i Nyktra

Inledning

Underlag syftar till att ge en bild av hur unga medlemmar får sin röst hörd i främst Nyktra.

Varför är ungas inflytande och makt viktigt?

Ett av uppdragen som förbundsstyrelserna haft är:

”Skapa förutsättningar för barns och ungas demokratiska inflytande och ungas möjlighet att vara med och leda organisationen”

För att skapa en organisation där barn, unga och äldre verkar tillsammans behöver vi erkänna att barn och unga missgynnas när makt och inflytande fördelas. För att vi ska lyckas med vårt ändamål måste vi jobba nära varandra och över generationsgränser men också låta unga ha egna rum.

Unga är framtiden för rörelsen men unga är också här och nu. I förslagen finns pusselbitar som är mer formella (stadgar och styrdokument) men vi vet också redan på förhand att de stora förändringarna som behöver ske är i kulturen. Arbetet med ungas inflytande och makt kan aldrig stanna av och är allas ansvar - såväl barns och ungas som äldres.

Varje tid har sin generation unga som behöver få ta plats och få utlopp för sitt engagemang för att forma och formas av rörelsen. Detta kräver tålamod, tillit och en stor kunskapsatsning på hur vi lyckas med att skapa en organisation där alla generationer möts och där alla oavsett ålder har sitt medlemskap.

Ungas inflytande och makt

Ungas inflytande kan skapas genom en mängd olika insatser och upplägg. Vissa upplägg kan ur ett perspektiv verka bra men kan ur ett annat perspektiv t o m motverka syftet att unga ska ha inflytande och makt. Till exempel om man skapar

en självständig ungdomsorganisation i en egen juridisk person, så riskerar man att minska inflytandet över den stora mängden resurser och i slutändan få ett mindre faktiskt inflytande. Det är viktigt att titta på en mängd olika insatser och upplägg och sätta samman det ”paket” som skapar ett ändamålsenligt inflytande för unga på totalen.

Vi har därför tagit fram en lista med fem kategorier av inflytande och förslag på åtgärder i varje kategori,

1. Ändamålet och uppdraget

Denna kategori av inflytande handlar om att vi i våra stadgar fastställer ungas roll i rörelsen eller förtydligar hur ungas inflytande är avgörande för oss i ändamålet (varför vi finns), uppdraget (vad vi gör) och i hur väl vi förhåller oss till detta i praktiken.

Punkterna i denna kategori föreslås hanteras i stadgar, som medskick till nästa fas av förändringsprojektet och av förbundsstyrelsen.

- Stadgarna tydliggör att organisationen är för barn, unga och vuxna (se stadgeförslag).
- Förbundsstyrelsen för Nyktra får i uppdrag att i den årliga hållbarhetsrapporten kommentera hur organisationen levt upp till ungas inflytande när det gäller:
  - Barn och unga som en särskilt utpekad grupp som ska ha inflytande och makt i organisationen
  - Att skapa förutsättningar för hållbara lustfyllda ideella engagemang
  - Inkludering av andra grupper inom organisationen vars engagemang och röst inte görs lika synlig i den rådande organisationskulturen och strukturen som råder- personer med funktionsnedsättning, annan etnisk bakgrund och annan religiös tro än normen

2. Kunskap, förmåga och förutsättningar

Denna kategori av inflytande handlar om att skapa insatser som ger unga både kunskaper och förmåga för att kunna utöva inflytande i andra kategorier.

Om man t.ex. fått ett formellt inflytande på ett årsmöte eller i ett styrelseuppdrag så måste det också vara möjligt att ha inflytande i praktiken. Förmågan att använda sin röst och grundläggande kunskaper i ekonomi, styrning, organisation och juridik är exempel på kunskap och färdigheter som behövs för att kunna utöva inflytande.

Unga behöver förutsättningar för att kunna utöva inflytande och makt men för att skapa en organisation där alla generationer möts behöver alla medlemmar, oavsett ålder, stärkas i frågor kring demokrati och inflytande.

Punkterna i denna kategori hanteras i stadgar, som medskick till nästa fas av förändringsprojektet och av förbundsstyrelsen.

- En stor insats med folkbildning i demokratikunskaper genomförs för att möjliggöra ungas inflytande och makt. Samverkan ska ske med NBV, Tollare folkhögskola och Wendelsbergs folkhögskola. för att planera vilka insatser som kan genomföras.
- Devisen ”av unga för unga” är fortsatt aktuell, därför återanvänds och vidareutvecklas internt beprövade kurser och koncept såsom UNF:s Ledaren och NSF:s Idékurs.
- Inkluderande möten på högsta beslutande nivå är avgörande. I samband med riksmötet ska ombudsskolor genomföras, talarstatistik föras och analyseras, handlingar bearbetas för att nå en hög grad av begriplighet och förmöten för unga ska genomföras.
- I den årliga hållbarhetsrapporten ska rapporteras hur unga har tillgång till rörelsens lokaler, lokalt och regionalt

3. Verksamhetsstyrning och operativ kraft

Denna kategori av inflytande handlar om verksamhetsstyrning, om att ha inflytande mellan de formella beslutstillfällena. Det är viktigt för unga att utöva inflytande över verksamhetsstyrning och det operativa arbetet i rörelsen, det som ligger medlemmen närmast.

Punkterna i denna kategori hanteras i stadgar, som medskick till nästa fas av förändringsprojektet och av förbundsstyrelsen.

- I det fortsatta arbetet tillgodoses att unga kan utöva inflytande i föreningar och distrikt.
- Att all personal stärks i frågor kring ungas verksamhet och förutsättningar.
- Förbundsstyrelsen för Nyktra får i uppdrag att skyndsamt efter extra kongressen i november 2024 sätta samman en utvärderingsgrupp. Utvärderingsgruppen följer i samarbete med revisorerna upp tagna beslut kring ungas inflytande och levererar löpande analyser till förbundsstyrelsen samt till kommande tre ordinarie riksmöten.
- En första strategi för Nyktra skapas av de nuvarande fyra strategierna (hur ser varje organisation att deras ändamål uppfylls). I processen med att arbeta fram den sammanslagna strategin tas hänsyn till ungas inflytande inom minst följande områden
  - Frågor där ”unga” ska vara ett helt eget perspektiv
    - Ungas perspektiv på påverkansarbetet
    - Ungas särskilda bidrag i påverkansarbetet
    - Alkoholnormen hos unga och den unga nyktra rösten
  - Frågor där unga behöver särskilda resurser
    - Att man som ung i en medlemsorganisation har behov av bildning och stöd
  - Verksamhet som riktar sig till unga
    - Verksamhet som riktar sig till barn och unga beskrivs på samma sätt som annan verksamhet med särskilda metoder, stöd i verksamheten och målgrupper, med fokus på att tillgodose målgruppens unika behov.

Den ”nya” strategin kommer alltså att beredas och beslutas först längre fram, men den kommer inte heller då att bli huggen i sten eftersom strategier och inriktningar förändras över tid.

- För att säkerställa att unga alltid har inflytande över strategin och verksamheten genomförs Forum för unga. Forum för unga bör fungera som en remissinstans i frågor där unga ska vara ett helt eget perspektiv, i frågor där unga behöver särskilda resurser och i verksamheter som riktar sig till unga.

Hur Forum för unga ser ut kan variera över tid. Det viktigaste är att det är en plattform för medlemmar mellan 12 och 25 år och att det fungerar kontinuer-

ligt, minst en gång årligen. Det är förbundsstyrelsen som kallar till Forum för unga och är ansvariga för genomförandet.

Ett exempel på hur forumet skulle kunna genomföras första gången:

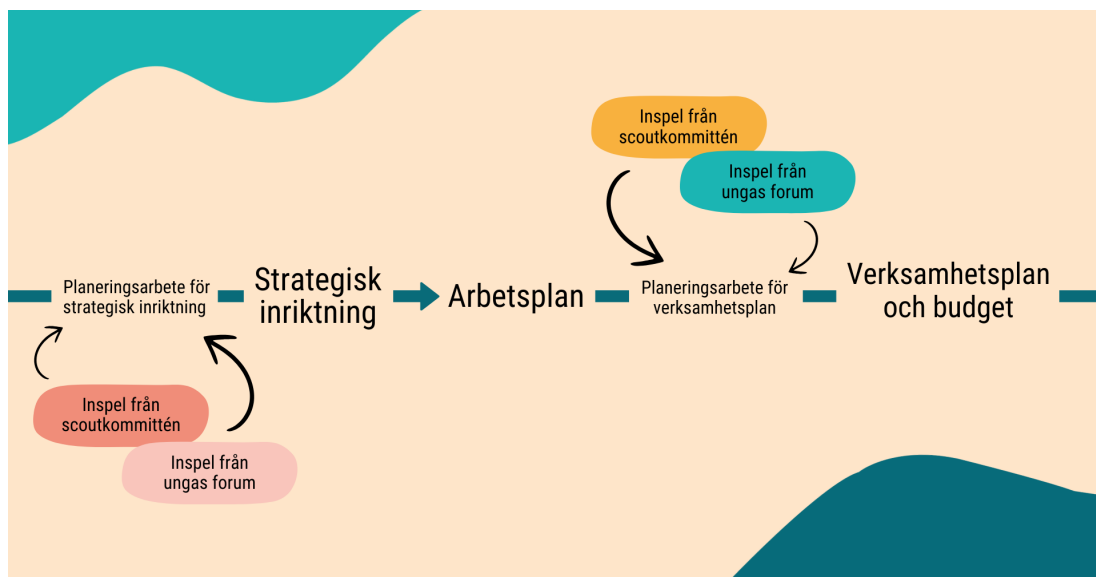
Första gången forumet hålls kan det samla deltagare på en plats över två dagar med en övernattning. Alla föreningar som är anslutna till Nyktra Plus får skicka en representant mellan 12 och 25 år.

Temat första gången skulle kunna vara att förbundsstyrelsen arbetar med en ny strategi, utifrån att de ärvt strategin av de fyra förbundens gamla strategier. Förbundsstyrelsens unga representanter presenterar arbetet och testar idéerna på deltagarna genom workshops och diskussioner. Här får deltagarna möjlighet att påverka och se till att deras perspektiv finns med i det fortsatta arbetet.

Förutom arbetet kring strategin blir det också en chans för deltagarna att lära känna varandra och få en bättre bild av vad som händer runt om i landet. Helgen innehåller därför också tid för att utbyta erfarenheter och ha roligt tillsammans, med en kvällsaktivitet som bidrar till gemenskapen.

Innehållet och upplägget för forumet kan variera från gång till gång, men bilden visar hur förbundsstyrelsen skulle kunna lyfta fram ungas röst i arbetet med hela förbundets inriktning. Illustrationen är ett exempel. Det börjar med att en strategisk inriktning tas fram, som sedan ligger till grund för den arbetsplan som fastställs på riksmötet. Arbetsplanen styr i sin tur vad förbundet ska göra för verksamhet och hur dess budget ska se ut.

Förbundsstyrelsen kan i en sådan process med fördel kalla unga förtroendevalda till Forum för unga i samband med planeringsarbetet för såväl strategi som verksamhetsplan. Fokus kommer att skilja sig åt vid de olika tillfällena, men i båda fallen är ungas röst avgörande. Exemplet är vägledande för att förklara ambitionen för hur Forum för unga ska fungera.

4. Formellt inflytande

Denna kategori av inflytande handlar om formellt inflytande. Formellt inflytande kan ges i formella forum som t.ex. riksmöte, de olika styrelserna m.m. Det kan gälla att vi har krav på ombud till riksmöte, viktade röster, eller dedikerade platser i rörelsens beslutande organ. Formellt inflytande är viktigt för unga.

Vi har bedömt det nödvändigt att viga platser särskilt för unga för att skapa möjlighet för unga att få reellt inflytande i formella organ. En genomgående princip är "25 under 25" som innebär att 25 procent ska vara 25 år eller yngre. Vi har också valt att lägga fram förslaget att denna princip är svårare att ändra än andra delar av stadgan just för att unga är i minoritet i antal och har mindre möjlighet att göra sin röst hörd.

Punkterna i denna kategori hanteras i stadgar, som medskick till nästa fas av förändringsprojektet och av förbundsstyrelsen.

- "25 under 25" är ett sätt att beskriva ungas inflytande och makt i Nyktra. Detta innebär att det i beslutande organ är minst 25 procent som är 25 år eller yngre.
- Valberedningens instruktion beslutas om på extra kongresserna och förbunds-mötet.
- I förbundsstyrelsen, i valberedningen och i revisorskollegiet är minst 25 procent 25 år eller yngre. Observera att p.g.a. lotteritillståndet krävs följande

- skrivning "Så länge spelinspektionen eller annan lag och förordning kräver dessa rättsförhållanden är den valbar till förbundsstyrelsen som är medlem enligt § 2:1 samt är minst 18 år. Person yngre än 18 år kan väljas som adjungerad av riksmötet och denne träder in den dag denne fyller 18 år. Finns inte detta krav på förbundet utgår stycket i sin helhet och samtliga medlemmar är valbara."
- Utöver en arvoderad ordförande arvoderas minst en ung ledamot i Nyktras styrelse på heltid för att engagera sig i organisationens arbete och för att i synnerhet vara en företrädare för nykterhetsrörelsens unga röst. Rollerna är i sig inte kopplade till ålder, ordföranden kan t.ex. vara yngre än den heltidsarvoderade unga ledamoten.
- Förbundsstyrelsen får i uppdrag att arbeta för att säkra ungas inflytande och makt även i lokala föreningar och distrikt när dessa utreds och förändras.
- På riksmötet ska minst 25 procent av ombuden vara mellan 12 och 25 år. Det innebär att varje regionmöte ska utse minst 25 procent ombud som är 25 år eller yngre (men yngst 12 år). Om inte så sker så minskar regionens antal ombud. För att ett beslut ska gå igenom på riksmötet behöver det få bifall (ja) från minst 25 procent av ombuden som är 25 år eller yngre. Däremot är formuleringen i stadgan "I det fall 75 procent av de unga ombuden röstar avslag kommer inte beslutet kunna bifallas."
- Riksmötet har anpassad talartidsbegränsning. Medlemmar som är 25 år eller yngre med yttranderätt bör ha rätt till dubbelt så mycket talartid som medlemmar över 25 år.
- Ett förmöte för de unga ombuden (25 år eller yngre) arrangeras. Förmötet tar ställning till alla riksmötets propositioner (förslag från styrelsen) ej redovisning av tidigare år (verksamhetsberättelse och årsredovisning) eller motioner.
- Utfallet av mötet dokumenteras i ett enkelt protokoll.
- Om förmötet avslår ett förslag med enkel majoritet återremitteras det till förbundsstyrelsen inför riksmötet som analyserar avslaget utifrån förmötediskussionerna. Detta gäller också verksamhetsplan och rambudget (inklusive medlemsavgifter). Förbundsstyrelsen har möjligheten att revidera underlaget och skicka en reviderad handling till riksmötet.
- Om förmötet avslår ett förslag med 90 procent av rösterna så tas förslaget inte

upp på riksmötet. Ett sådant avslag kan inte användas för att fälla budget eller verksamhetsplan i sin helhet, däremot kan förmötet fälla förbundsstyrelsens ej stadgebundna propositioner enligt dagordningen (t.ex. strategi, idépolitiskt program, stadgeändringar, bildningsprogram, principer etc.) i sin helhet. Ett avslag med 90 procent innebär att frågan inte kan beslutas på riksmötet, däremot kan förbundsstyrelsen lyfta frågan till dialog och riksmötet kan göra medskick till fortsatt process.

- Om förmötet ska kunna använda denna typ av avslagsbeslut krävs det att 40 personer av de valda unga ombuden närvarar på förmötet.
- Skrivningen gäller på 10 ordinarie riksmöten med målet att kulturen ändras i så stor omfattning att den inte behövs. Det 11:e ordinarie riksmötet prövar med kvalificerad majoritet ($\frac{3}{4}$) om förmötet fortsatt ska ha denna möjlighet.

5. Pengar

Denna kategori av inflytande handlar om pengar. Unga uttrycker ett behov av pengar för verksamhet för unga, på alla nivåer. Förbundsstyrelsen har också ett tydligt direktiv att så ska bli fallet i hela rörelsen:

”Skapa förutsättningar för en stark organisationsform som möjliggör mer verksamhet”.

Punkterna i denna kategori hanteras som medskick till nästa fas av projektet och av förbundsstyrelsen.

- IOGT-NTO:s Ungdomsstiftelses styrelse utses av förbundsstyrelsen i Nyktra. Ledamöterna ska alla vara 25 år eller yngre. Alla medlemmar är valbara och alla typer av föreningar kan nominera. Medel ska fördelas av unga till barn och unga.
- Externa medel för unga ska främst sökas av Nyktra Plus där alla föreningar för barn och unga uppmanas söka medlemskap.

Förslag till beslut

att fastställa uppdragsbeskrivningen för ungas inflytande i Nyktra